

Varia Gallica et Romanica

Recensies en signaleringen

Frans

Richard WAKELY (éd.). *Les Belges: enregistreurs de tous les usages*. – Edinburgh, University of Edinburgh: School of European Languages & Cultures (French Section) and Centre de Recherches Francophones Belges, 2002, 20,5 x 14,5, XI-99 p., ISBN 0-9529293-1-7, £ 6.

De spirituele titel,¹ die een impliciete verwijzing naar de bekendste spraakkunst van het Frans bevat, stelt de Belgen als *languagewatchers* voor.

In «Le français en Belgique dans la seconde moitié du XXe siècle» blikt A. Doppagne (+ 2003) terug op vijftig jaar initiatieven om de Franse taal(zuiverheid) te promoten. Vervolgens presenteren M. Francard, G. Geron en R. Wilmet een project van het onderzoekcentrum VALIBEL (UCL): een enquête bij talrijke Franstalige Belgen zal uitmonden in een nieuw lexicon van belgicismen, dat tevens de verspreiding (geografisch, leeftijdsgroepen...) ervan aangeeft. L. Rosier ontrafelt in een geleerde uiteenzetting de mechanismen die werkzaam zijn in het ontstaan van scheldwoorden met betrekking tot allerlei etnische groepen in onze hoofdstad. D. van Raemdonck reflecteert uitvoerig, in de voetsporen van bekende linguïsten, over de dichotomie tussen beschrijving en norm, alvorens hij bondig maar met goed gekozen voorbeelden aantoont dat een aantal spellings- en spraakkunstregelees geen steek houden. De laatste bijdrage, van I. Evrard, is een diepgaande theoretische reflectie over vaak gehoorde constructies, die de schoolse, traditionele grammatica doorbreken² of waarin zinsdelen «muteren».³

De Britse uitgever bundelde alleen door Belgen gegeven lezingen. De bijdrage van R. Wakely over «Grevisse et l'enseignement du français langue étrangère en Grande-Bretagne» en de lezing waarin E. Labeau het congres (aan de University of Aston, Birmingham UK) over het thema «France-Belgique: des frères ennemis de chez nous?» presenteerde, werden niet opgenomen.

Patricia VIGERIE. *Dictionnaire des gros mots*. – Lausanne, Éditions Favre, 2004, 23,5 x 13, 320 p., ISBN 2-8289-0798-8, € 15.

Het boek behandelt uitsluitend termen en idioom i.v.m. erotiek en seksualiteit en, in het verlengde, het scatologische taalgebruik. In tegenstelling tot wat de titel laat uitschijnen,

¹ Ondertitel: *Actes d'un colloque qui s'est tenu à l'université d'Edimbourg les 7 et 8 avril 2000 et publiés en bénéficiant du soutien du Service linguistique de l'Ambassade de France en Grande-Bretagne*. Het boek kan besteld worden (met bijgevoegde cheque, in Pond Sterling, betaalbaar aan de University of Edinburgh) bij de uitgever (v. *supra*; t.a.v. Prof. R. Wakely, 60 George Square, Edinburgh EH8 9JU, UK).

² Bijv. «Je peux sortir *de* ma mère», «Le soleil jaunit ce papier» vs. «Ce papier jaunit *au* soleil», «J'ai hérité un guéridon de ma grand-mère» vs. «J'ai hérité *d'un* guéridon» en «J'ai hérité de ma grand-mère».

³ Bijv. «On fait patienter les clients → On *les/leur* fait patienter», «Je ferai bâtir ma maison *par* cet architecte» vs. «Je fais réciter sa leçon *à* mon fils».

wordt slechts een beperkt deel van het corpus gebruikt om te schelden. Daarenboven gaat het niet om een woordenboek met alfabetisch of op basis van andere criteria geordende ingangen, maar om een vlot leesbare verkenning, die de lezer d.m.v. een continue tekst door het corpus⁴ leidt.

De – in vetjes gedrukte – termen en uitdrukkingen over het thema zijn nu eens poëtisch, dan weer speels en ondeugend, af en toe zijn ze zelfs heel platvloers. P. Vigerie verwerkt woordverklaringen, etymologische toelichtingen, dateringen van eerste attestaties en talrijke citaten tot een levendige uiteenzetting.

De auteur geeft voortdurend het woord aan schrijvers uit alle periodes van de Franse literatuur. Rabelais, Brantôme, de satiredichters uit het begin van de XVII^{de} eeuw, de *libertins*, Voltaire, Gautier, Queneau, Aragon en andere bekende namen duiken geregeld op, naast talrijke minder bekende figuren,⁵ die zich vaak aan de «zelfkant» van de literatuur bevinden. Het argot is dan ook prominent aanwezig in het nieuwe boek, dat taal- en literatuurlijfhebbers zal boeien.

Roselyne ROESCH, Rosalba ROLLE-HAROLD. *La France au quotidien. Préparation au DALF*. 2 CD audio. – Grenoble, Presses Universitaires de Grenoble, z.j. [2004], 2 CD + livret (*Transcription des 2 CD audio*, 12 x 12, 49 p.), ISBN 2-7061-0907-6, € 20. COLLECTION FLEM.

Tegelijk met de tweede uitgave van *La France au quotidien*,⁶ brengen R. Roesch en R. Rolle-Harold bijbehorende geluidsopnamen uit.

De twee cd's samen bevatten zowat honderd dertig minuten opnames die direct aansluiten op de twaalf⁷ dossiers van het boek, dat half gevorderden (*niveau intermédiaire*) vertrouwd maakt met het dagelijkse leven bij onze zuiderburen. Elke cd bevat een vijfendertigtal tracks, waarin voorgelezen informatie afwisselt met – levendigere – dialogen en enkele evaluatiemomenten onder de vorm van quizzen.⁸ De opnames verstrekken informatie over zulke gevarieerde onderwerpen als aardrijkskundige aspecten van Frankrijk, feestdagen en gebruiken op die momenten, tafelgewoontes, vrijetijdsbesteding, geldzaken, wonen en wat daarbij komt kijken, het verkeer en het openbaar vervoer, gezondheidszorg en de sociale zekerheid. Deze thema's zijn op de eerste plaats belangrijk voor leerlingen en studenten die later in Frankrijk willen gaan werken en voor mensen die zich in het land willen vestigen. Volwassenen in avondleergangen en leerlingen met een modale (toeristische) interesse voor «la douce France» zullen de geboden informatie interessant maar wat eenzijdig vinden. Leraren die de opnames voor luistertoetsen willen gebruiken, kunnen deze met andere bronnen afwisselen, als variatie hun betrachting is. Anderzijds zal het doelpubliek – leerlingen of cursisten –

⁴ De volgende onderwerpen komen aan de orde: «le sexe de la femme» (vijf subthema's), «le sexe de l'homme» (zeven), «l'acte sexuel» (vier), «la prostitution» (zes), «l'excrémentiel» (zes), «la miction» (geen verdere onderverdeling).

⁵ Het boek verwijst geregeld naar citaten van *minores* in Littré's bekende woordenboek.

⁶ *Ibid.*, ²2004, 24 x 16, 104 p., ISBN 2-7061-1239-5, € 15. De eerste uitgave (2000, 96 p., ISBN 2-7061-0819-3) van het boek werd besproken in *Romanesque*, 26ste jg., 2001, nr. 4, p. 43-44. De nieuwe editie werd met een nieuw hoofdstuk uitgebreid («La France: présentation générale»); voor de rest is ze identiek aan de vorige.

⁷ Op de cd en in de begeleidende brochure zijn twee hoofdstukken uit het boek («Jusqu'au bac» en «Après le bac») versmolten tot één nieuw hoofdstuk, onder de titel «L'enseignement», waardoor er slechts elf hoofdstukken overblijven.

⁸ Elke vraag wordt meteen door het antwoord gevolgd; docenten die in klassenverband willen quizzen, zullen handig met de stoptoets van de cd-speler moeten omspringen.

appreciëren dat er geen afleidende en storende achtergrondgeluiden te horen zijn.

Luister- en lectuurnotities. De kwaliteit van de opnames is goed, de dictie uitstekend, het debiet klinkt natuurlijk. Geregeld wordt de nasaal die in *brun* voorkomt, niet op de «Parijse» manier maar als het uitstervende foneem [œ̃] uitgesproken, zodat Belgische gebruikers een «comme chez soi» gevoel zullen hebben. – In de begeleidende brochure bevatten de transcripties van de opnamen nogal wat fouten (p. 4: *des choses qui vous ont manquées*; p. 6: *le littoral est étonnement* [i.p.v. *étonnamment*] *varié*; dezelfde p. 6: *la Méditerranée*; andermaal p. 6: *les Pyrénées*; p. 7: *l'ascension*; p. 11: *deux week-end*; p. 17: *un carnet de timbre*, enz.).

Italica et Iberica

Pauline KUIPER-JONG. *Taaltempo Italiaans. Training van begrip en antwoord*. – Bussum, Coutinho, 2001, 22 x 14, 142 p., ISBN 90-6283-224-5, € 14.

Miguel-Ángel TAVERA-GAONA. *Taaltempo Spaans. Training van vraag en antwoord*. – Ibid., 2005, 22 x 14, 186 p., ISBN 90-6283-390-X, € 15.

Na jaren taalstudie komen velen er niet toe de geleerde woorden en structuren vlot en snel te gebruiken. Een «taalbad» blijft uiteraard het beste middel om stroefheid weg te werken. De door P. Kuiper-Jong ontworpen «taaltempo-methode» beoogt hetzelfde doel, nl. in conversaties steeds sneller antwoorden en reageren.

De leermiddelen *Taaltempo Italiaans* en *Taaltempo Spaans* bevatten interactief oefenmateriaal, d.w.z. training onder de vorm van vragen en antwoorden, waarbij het aantal omschakelingen⁹ geleidelijk toeneemt. D.m.v. het vraag- en antwoordspel, in twee kolommen,¹⁰ kunnen cursisten en autodidacten voortdurend hun kennis toetsen en leren automatisch een correct antwoord te geven. Voor de helft van de oefeningen is overigens een streeftijd opgegeven.

De praktijkgerichte «taaltempo-methode» biedt het voordeel dat zij studenten leert nadenken in de doeltaal.

Lectuurnotitie: één belangrijke «omschakeling» komt niet aan de orde, nl. de omzetting van directe naar indirecte rede.

Voulez-vous vraiment parler espagnol ? – Lille & Lambersart (Nord) , Éditions Jean-Pierre Vasseur, 2004, 23,5 x 16, 32 p., ISBN 2-913305-11-3, (livret + CD audio) € 12.

De publicatie is ongetwijfeld een van de meest beknopte leermiddelen Spaans op de markt. Het boek bestaat uit een overzichtelijke minispraakkunst¹¹ en tweeënzeventig thematische, op de communicatie gerichte rubrieken, die courante woorden en uitdrukkingen, meestal gepresenteerd in even courante zinnen, aanreiken.¹² De ruim zeventig

⁹ Bijv. van de tweede naar de eerste persoon, van de tegenwoordige tijd naar de verleden of toekomstige tijd, substitutie van het lijdend of medewerkend voorwerp door persoonlijke voornaamwoorden, *je moet* + inf. → gebiedende wijs, e.d.

¹⁰ Voor gebruik met de bijbehorende afdekkaart. De auteurs bevelen aan thuis hardop te trainen.

¹¹ Zestien bladzijden (waarvan twaalf over het werkwoord) op geel papier als centrale katern.

¹² Eveneens zestien pagina's, in twee kolommen, nl. de Spaanse formules (in vetjes) en de Franse vertaling.

hoofdstukjes zijn alle op de bijbehorende cd opgenomen, als auditieve ondersteuning bij het doornemen van het corpus. De samensteller raadt overigens aan de formules en zinnen te lezen, te beluisteren en na te zeggen, om ze zich zodoende eigen te maken. In zo een kort bestek is het niet mogelijk de autodidact inzicht bij te brengen. De bedoeling is hem, met ruim vijfhonderd kant-en-klare of gemakkelijk aanpasbare formules, over een brede waaier van onderwerpen en situaties, tegen spreekangst te wapenen.

L'essentiel pour communiquer. – Paris, Larousse (België: via Interforum Benelux, Wavre), 2003, 17,5 x 11, VI-121 p., ISBN 2-03-540230-1, € 6,77. L'ESPAGNOL FÁCIL.

L'essentiel pour parler. – Ibid., 2003, 17,5 x 11, VI-119 p., ISBN 2-03-540231-X, € 7,91 (boek en audio-cd). L'ESPAGNOL FÁCIL.

L'essentiel pour écrire. – Ibid., 2003, 17,5 x 11, VI-122 p., ISBN 2-03-540232-8, € 6,77. L'ESPAGNOL FÁCIL.

L'essentiel pour voyager. – Ibid., 2004, 17,5 x 11, VII-120 p., ISBN 2-03-540233-6, € 7,91 (boek en audio-cd). L'ESPAGNOL FÁCIL.

De vier delen uit de reeks «L'espagnol fácil» reiken talloze bruikbare formules aan voor courante situaties. Hoewel de bindtekst in het Frans gesteld is, blijft de doeltaal prominent aanwezig in de talrijke voorbeelden (gesprekken, brieven, berichten, mails), die het geheel illustreren. De Spaanse formules en de concrete toepassingen ervan zijn in het rood gedrukt, de Franse vertalingen in het neutrale blauw. Wie geen vertaling hoeft, kan die meteen overslaan. Elk boek bevat een tiental korte oefenbeurten (met correctiesleutel) onder de vorm van invulopdrachten en meerkeuzevragen.

L'essentiel pour communiquer leert de basistaalhandelingen aan (begroeten, zichzelf voorstellen, uitleg vragen, een voorstel formuleren, een korte e-mail schrijven...) en bereidt reizigers voor op situaties waarin zij terecht kunnen komen (praatjes over het weer, de gezondheid, sport; een boodschap inspreken op het antwoordapparaat aan de andere kant van de lijn; een hotelkamer boeken, een tafel reserveren, een maal bestellen; professionele medische hulp inroepen; taxirit, openbaar vervoer...).

In *L'essentiel pour parler* wordt het taalmateriaal i.v.m. de meeste hierboven geschetste situaties uitgebreid (bijv. zichzelf *en derden* voorstellen) en aangevuld in functie van specifieke behoeften, bijv. iemand gelukwensen, een conversatie aanknopen of op een ander onderwerp brengen, mensen uitnodigen, iemand op een *beleefde* manier onderbreken, een publiek toespreken. Dit deel behandelt eveneens diverse types van telefoongesprekken en het taalgebruik voor beroepsdoeleinden (bijv. onderhandelingen) en geeft tips om de communicatie gestructureerd te laten verlopen. Op het bijbehorende audio-cd'tje zijn vierenvertig reeksen gebruiksklare formules opgenomen.

L'essentiel pour écrire is een praktisch vademecum voor een frisse, levensechte, hedendaagse correspondentie. Na de inleiding over de opbouw en de lay-out van de brief en de opmaak van de omslag, komen de privé- en de zakenbrieven met hun specifieke eigenschappen en formules aan de orde. De e-mail en de SMS krijgen ruim aandacht, wat aan een reële behoefte beantwoordt.

L'essentiel pour voyager (met cd'tje: dertig tracks) ten slotte wapent de toerist of zakenman met allerlei praktische formules die van pas komen bij de reisvoorbereiding, tijdens verplaatsingen met eigen transportmiddelen of met het openbaar vervoer, bij het

winkelen, en in de conversatie met mensen die onderdak bieden. Noodgevallen waarin politie- of medische interventie nodig is, komen eveneens aan de orde.

Voor diverse situaties laten de auteurs de keus uit formules op verschillende taalniveaus, wat een vlotte en natuurlijk klinkende communicatie bevordert. De vier boeken zijn doorspekt met taaltips en weetjes over typische gebruiken. In ieder deel van de reeks is dezelfde uitspraakgids (zes pagina's) voorin en dezelfde minispraakkunst (zes-tien pagina's) achterin opgenomen. Elk volume wordt besloten door een (in het Frans gesteld) register van taalhandelingen.

Nuria BESSET, Amelia SANZ. *À l'aise en espagnol*. Sous la direction de Arlette Ducourant. – Paris, Belin, 2004, 19 x 13, 160 p., ISBN 2-7011-3931-7, € 11,90. CLÉS.

De verzameling Spaanse uitdrukkingen, geflankeerd door equivalenten in het Frans, bestaat uit het onvatbare en moeilijk definieerbare idioom, dat de conversatie van het schoolse naar het natuurlijke niveau optilt. Enkele voorbeelden ter illustratie: «Nos van dar en las narices / J'ai le pressentiment que ça va nous retomber sur le nez» (p. 35), «Estoy en las últimas / Je suis au bout du rouleau» (p. 82), «Saltaba a la vista / Ça crevait les yeux» (p. 90), «Estás majareta / T'es complètement dingue» (p. 121). Ofschoon er geregeld afzonderlijke korte reeksen spreekwoorden ingelast zijn, maakt de publicatie de lezer vooral vertrouwd met honderden voorbeelden van «de typische manier van zeggen» van de Spanjaarden,¹³ en dit voor verschillende taalregisters. De meest beschaafde en de platvloerse formules zijn in herkenbare kleuren(combinaties) gedrukt.

De indeling van het boek is gebaseerd op praktische criteria. Het eerste deel, voor het algemene «sociale taalgebruik», bevat acht hoofdstukken over evenzoveel *actes de parole* (groeten, groeten overmaken, verwelkomen, verontschuldigen e.d.). Daarna komen de formulering van positieve, hartelijke gevoelens voor de medemens (elf hoofdstukken: vertrouwen, troost, medelijden, bezorgdheid, bewondering, vergevingsgezindheid e.d.) en het uiten van negatieve, zelfs vijandige gevoelens (twaalf hoofdstukken: o.m. spot, wantrouwen, ontevredenheid, bedreiging, vloeken e.d.) aan de beurt. In het vierde deel staat het individu met zijn gemoeds- en fysische toestand centraal (zevenentwintig capita: vreugde, berusting, vermoeidheid, opluchting, onverschilligheid, besluiteloosheid, enz.). Deel vijf, «actividades intelectuales» getiteld, bevat tweëndertig heel gevarieerde subthema's (o.a. aandacht vragen, inlichtingen winnen, argumenteren, instemming, veronderstellingen). De inhoud van het zesde deel ligt in het verlengde: de twintig rubrieken belichten vooral de mens als handelend wezen, zowel individueel (haast, mislukking, succeservaring, plannen maken e.d.) als in interactie met anderen (raad geven, bevelen, weigeren, aanmoedigen). De zaakregisters achterin zetten de subthema's op een rij, eerst in het Spaans, daarna in het Frans.

De verzameling idioom is een uiterst nuttige aanvulling op de courante leermiddelen Spaans. De publicatie bevat heel wat gemeenzame uitdrukkingen en voorbeelden van de «taal van de straat», die in het voortgezet en het hoger onderwijs zelden of nooit aan de orde komen.

M. Celeste AUGUSTO, Karolien VAN ECK (samenstellers). *Prisma groot woordenboek Portugees-Nederlands (Português-Neerlandês)*. – Utrecht: Het Spectrum (België: via Standaard Uitgeverij, Antwerpen) / Lisboa: Editorial Verbo, 2004, 23,5 x 16, gekart., 1062 p., ISBN 90-274-8856-8 (Het Spectrum), 972-22-2240-6 (Verbo), € 49,50.

¹³ De publicatie beperkt zich tot het Europese Spaans.

M. Celeste AUGUSTO, Karolien VAN ECK (samenstellers). *Prisma groot woordenboek Nederlands-Portugees (Neerlandês-Português)*. – Ibid., 2004, 23,5 x 16, gekart., 994 p., ISBN 90-274-8857-6 (Het Spectrum), 972-22-2239-2 (Verbo), € 49,50.

Naast de bekende woordenboeken Nederlands-Portugees en vice-versa uit de Prisma-reeks¹⁴ zijn sinds kort, bij dezelfde uitgever, beide hierboven vermelde Grote Woordenboeken verkrijgbaar.

De nieuwe lexica overtreffen al hun voorgangers qua volledigheid en grondigheid. De Braziliaanse spellingsvarianten krijgen de nodige aandacht in de inleidende pagina's. Het volume Portugees-Nederlands, dat meer pagina's bevat en in een kleiner lettertype gedrukt is, bevat meer voorbeeldzinnen en meer zegswijzen en ander taaleigen dan het deel Nederlands-Portugees.¹⁵

Om te voorkomen dat artikelen te lang zouden worden, zijn er geregeld twee of meer genummerde ingangen voor hetzelfde trefwoord. Onder «olho¹» [oog] zijn de verschillende betekenissen van het substantief (incl. in woordverbindingen van het type *olhos verdes*, *o olho da agulha*) opgenomen, onder «olho²» volgen de bijwoordelijke uitdrukkingen (bijv. *a olho nu*), onder «olho³» tenslotte vinden we de zegswijzen, spreekwoorden en het overige idioom waar het woord in voorkomt. Voor werkwoorden wordt een nog verregaandere opsplitsing van de artikelen toegepast: bijv. «olhar²» slaat op het transitieve werkwoord, «olhar³» doelt op het intransitieve, «olhar-se⁴» op het reflexieve, «olhar⁵» op enkele *locuções interjectivas* en «olhar⁶» tenslotte op het idioom waar het verbum deel van uitmaakt.¹⁶ Ofschoon deze indeling semantische verbanden verdoezelt, is ze overzichtelijker en maakt ze snellere consultaties mogelijk.

Wie het Portugees voldoende beheerst, weet welke uitspraak met welk contextueel schriftbeeld overeenstemt. De auteurs verkozen op die basis om de uitspraak niet aan te geven, tenzij voor enkele specifieke gevallen waar het onderscheid open vs. gesloten uitspraak van een klinker significant is. O.i. is soms bijkomend advies wenselijk, bijvoorbeeld. i.v.m. de woorden die het grafeem *x* bevatten, een teken dat nu eens als [s] (*próximo*) dan weer als [z] (*exame*) en zelfs als [ʃ] (*baixo*, *xadrez*) of [ks] (*táxi*, *fixo*) gerealiseerd wordt.

De nieuwe vertaalwoordenboeken beantwoorden aan een reële behoefte. Hun onmiskenbare kwaliteiten, waaronder grondigheid en gebruikersvriendelijkheid, zullen zeer gewaardeerd worden door docenten, studenten, tolken en vertalers.

Geestelijk en feestelijk erfgoed

Jef VAN DEN STEEN. *Abdijbieren. Geestelijk erfgoed*. Met foto's van Andrew Verschetze. – Leuven, Davidsfonds, 2004, 29,5 x 25, geb., 176 p., ISBN 90-5826-302-9, € 34,50.

¹⁴ De paperbacks (M. BALTAZAR, W. BOSSIER & G. VAN DAMME, *Prisma woordenboek Portugees-Nederlands*, Antwerpen: Standaard Uitgeverij; Utrecht: Het Spectrum, 2002 [6de druk, 2004], XLVI-428 p., ISBN 90-712-0641-6, € 17,95, en [DEZELFDE AUTEURS], *Prisma woordenboek Nederlands-Portugees*, ibid., 2002 [8ste druk, 2004], XXXVI-506 p., ISBN 90-712-0631-9, € 17,95) zijn bijgewerkte en vermeerderde uitgaven van het *Standaard zakwoordenboek Portugees-Nederlands* en het *Standaard zakwoordenboek Nederlands-Portugees*, die het auteurstrio in 1986 resp. 1989 publiceerde.

¹⁵ Hoewel beide delen het werk zijn van hetzelfde auteursteam, komen heel wat Nederlandse vertalingen uit het deel Portugees-Nederlands niet voor als *trefwoord* c.q. *woordverbinding* in het volume Nederlands-Portugees (oesterkweker, stomatologie, stomatoloog, zwanger worden/raken, e.a.).

¹⁶ De ingang «olhar¹» betreft het substantief.

De overvloedig geïllustreerde en rijk gedocumenteerde «Bildband» is het logische vervolg op *Trappist. Het bier en de monniken*, dat dezelfde auteur het jaar voordien, eveneens bij Uitgeverij Davidsfonds, publiceerde.

De inleidende hoofdstukken resumeren de evolutie van de brouwnijverheid in ons land en belichten de monastieke geschiedenis van onze gewesten. Het reveil van het kloosterleven in de XIX^{de} eeuw leidde tot het opstarten van brouwactiviteiten in enkele monasteria waar religieuzen met de nodige ervaring het initiatief daartoe konden nemen. Het zoete, alcoholarme bier dat toen voor intern gebruik geproduceerd werd, en de huidige, pittige en hoogwaardige versies voor profane genietters, hebben weinig of niets gemeen. In de vorige eeuw lanceerden commerciële brouwerijen diverse abdijbieren,¹⁷ die met de echte trappistenbieren concurreerden, wat tot juridisch getouwtrek en heuse rechtszaken zou leiden... Jaren nadat het label «authentic trappist product» beschermd werd, ontstond binnen de beroepsvereniging van Belgische brouwers een sluitende normering voor het label «abdijbier». De auteur legt uit wat dit inhoudt en bespreekt uitvoerig het productieproces, alvorens hij verschillende types aan zijn lezers presenteert.

De voorstelling van tweeëntwintig Belgische «merken»¹⁸ van abdijbier (goed voor een zestigtal verschillende bieren) volgt de chronologie van hun creatie. De sublieme *Witkap* bieren (1929) openen de rij, de *Saint-Martinbieren* (2002), genoemd naar de historische Doornikse abdij, besluiten het overzicht. Daartussen komen bekende en minder bekende namen, zoals *Maredsous*, *Leffe*, *Affligem*, *Bornem*, *Grimbergen*, *Floreffe*, *Val Dieu*, *Ename* en *Keizersberg* (Leuven), aan de orde.¹⁹ De auteur evocert de geschiedenis en de activiteiten van de kloosters²⁰ en vergast zijn lezers op een uitvoerige beschrijving, incl. degustatie (in woord en beeld), van het bier of de bieren²¹ die ernaar verwijzen. Het boek bevat voorts tientallen tips voor daguitstappen of weekendjes naar de geestelijke en de industriële bronnen van de abdijbieren.

De productie van de genoemde bieren is in handen van biergiganten en van kleine brouwerijen, wat zich veelal vertaalt in minder resp. meer originaliteit en karakter in het kelkglas. Achter in het boek zijn verschillende recepten met abdijbieren opgenomen; goed bier is immers een godendrank, die qua smaakpalet en feestelijkheid voor wijn niet hoeft onder te doen.

Lectuurnotitie. P. 14, kol. 2, l. 4, lees *Smits* i.p.v. *Smit*.

Hugo Sonnevile

¹⁷ Enkele abdijbieren werden zelfs genoemd naar kloosters die nooit bier gebrouwen hebben.

¹⁸ Het boek, waarvoor de auteur geen volledigheid claimt, laat de ruim verspreide abdijbieren *Corsendonk Pater* en *Corsendonk Agnus* buiten beschouwing.

¹⁹ De overige zijn *Sint-Bernardus*, *Saint-Feuillien*, *Tongerlo*, *Pater Lieven*, *Postel*, *Steenbrugge*, *Ter Duinen*, *Bonne-Espérance*, *Cambron*, *Dendermonde* en *Sint-Pietersabdij Oudenburg*.

²⁰ Enkele merken, zoals *Witkap* en *Sint-Bernardus*, verwijzen niet naar een klooster maar naar een religieuze orde. Deze bieren, waarvoor de producenten geen royalty's betalen aan een of ander klooster, zijn dan ook niet officieel als abdijbier erkend, wat niets over de kwaliteit van de producten zegt.

²¹ De meeste abdijlabels slaan op twee of drie biertypes; de donkere «dubbele» en de blonde «tripel» zijn de meest courante. Verschillende producenten voegden een lichtere blonde toe aan hun assortiment.